

<https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>; 3. Ukraine – Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3): February 2022 – December 2023. World Bank, February 2024. 190 p.; 4. Бізнес втратив до 800 тисяч чоловіків: як війна і мобілізація вдарила по ринку праці в Україні. Конфедерація роботодавців України, 25.01.2024. URL: <https://employers.org.ua/news/id2595>; 5. Геєць В. М., Бурлай Т. В., Близнюк В. В. Соціальна резильєнтність національної економіки крізь призму досвіду Європейського Союзу та України. *Економічна теорія*. 2023. № 3. С. 5–43. DOI: <https://doi.org/10.15407/etet2023.03>; 6. Через війну в Україні значно зріс рівень бідності. 31.10.2023. URL: <https://novi-rubezhi.com.ua/novyny/cherez-vijnu-v-ukrayini-znachno-zris-riven-bidnosti/>

Василенко С. Ю., Сизон М.-О. І., здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії*
Державний біотехнологічний університет, Україна

Фінансовий потенціал у контексті пріоритетів циркулярної економіки та нейтральної деградації земель

Щоб запровадити концепцію нейтральної деградації земель у світі обговорюється створення Фонду нейтральності деградації земель (Land Degradation Neutrality Fund) через Глобальний механізм Конвенції ООН про боротьбу з опустелюванням (United Nations Convention to Combat Desertification). Обґрунтування створення фонду ґрунтується на оцінках деградованих земель загальною площею 2 млрд га і необхідності збільшення виробництва харчових продуктів приблизно на 75 % до 2050 р. Він також ґрунтується на оцінці вартості відновлення та постулаті про недостатнє державне фінансування, яке таким чином сприяє приватним інвестиціям. Фонд нейтральності деградації земель має на меті фінансування відновлення деградованих земель. Він зосереджений на великомасштабних проєктах, але повинен включати численні менші проєкти відновлення. Мета полягає в тому, щоб щорічно мобілізувати 2 млрд дол. США, що дозволить відновити мінімум 12 млн га (що еквівалентно тому, що ми знищуємо щороку). Фонд має сприяти зменшенню викидів CO₂, а також адаптації до зміни клімату, особливо сприяти продовольчій безпеці [1]. Україна приєдналася до Конвенції ООН про боротьбу з опустеленням, узявши зобов'язання досягти нейтрального рівня деградаційних процесів до 2030 року. Нині проблема деградації земель не тільки не вирішена, а й значною мірою загострилася [2, с. 4]. В Україні теж недостатнє державне фінансування, тому слід орієнтуватися на формування фінансового потенціалу підприємств для досягнення нейтральної деградації земель. При цьому реалізація Європейського зеленого курсу безпосередньо пов'язана з імплементацією принципів циркулярної економіки, що, зокрема, потребує переорієнтації бізнесу в напрямі екологізації виробництва [3]. Тому є необхідність переходу від лінійної до

* Наукові керівники – А. В. Кучер, д-р екон. наук, старш. досл.; Ю. В. Пашенко, канд. екон. наук, доцент.

бізнес-моделі циркулярної економіки, яка вимагає зміни економічної парадигми та радикальних змін у напрямі мислення, що ґрунтується на життєвому циклі [4]. Отже, на сучасному етапі для вирішення наявних еколого-економічних проблем і забезпечення сталості [5] слід розглядати фінансовий потенціал підприємств у контексті пріоритетів циркулярної економіки та нейтральної деградації земель.

Фінансовий потенціал підприємства у контексті пріоритетів циркулярної економіки можна визначити як здатність підприємства забезпечити стале використання ресурсів та ефективно управління відходами шляхом оптимізації своїх фінансових ресурсів і інвестицій. Це включає в себе не тільки наявність достатнього обсягу капіталу для інвестування у сталі технології та процеси, але й спроможність підприємства до залучення зовнішнього фінансування, використання фінансових інструментів для зменшення впливу на довкілля та посилення циркулярності виробничих процесів. Це також передбачає розробку та реалізацію фінансових стратегій, які сприяють рециклінгу, вторинній переробці матеріалів, ефективному управлінню ресурсами та мінімізації відходів, тим самим забезпечуючи не тільки економічну вигоду, але й внесок у сталий розвиток та збереження навколишнього середовища.

Виконані дослідження показали, що з позиції системно-структурного підходу фінансовий потенціал підприємства в контексті пріоритетів циркулярної економіки доцільно розглядати через кілька ключових складників: 1) можливість залучення інвестицій; 2) можливість фінансування інновацій; 3) можливість оптимізації витрат; 4) можливість екологічного лідерства; 5) можливість управління ризиками; 6) можливість для сталого зростання; 7) можливість залучення зовнішнього фінансування. Ці можливості в сукупності формують фінансовий потенціал підприємства в контексті циркулярної економіки, відкриваючи шлях для інновацій, сталого розвитку та зменшення негативного впливу на довкілля.

Для формування та реалізації фінансового потенціалу в контексті пріоритетів циркулярної економіки та нейтральної деградації земель рекомендовано політикам, фінансовим регуляторам і наглядовим органам усунути перешкоди та стимулювати можливості, включаючи [6, с. 6-7]:

1. Інтегрувати заходи, щоб забезпечити перехід від наявної до запланованої кліматичної політики, правил і норм. Механізми зниження викидів парникових газів мають усунути перешкоди для циркулярності в економіці. Політики повинні брати до уваги збіги програм з ресурсів і клімату.

2. Зробити відновлення кращим за допомогою циклічності. Урядові програми економічної підтримки повинні сприяти відновленню довкілля та прискорювати перехід до циркулярної економіки.

3. Упровадити політику, закони та відповідні інструменти, пов'язані з переходом. Наприклад, слід уточнити законодавчу базу, щоб вплинути на швидкість упровадження та обсяг фінансування циркулярної економіки приватним фінансовим сектором; запровадити розширену відповідальність виробника для інтеграції циклічності, концепції 9-R і переходу від лінійного до циркулярної економіки в політику.

Реалізація зазначених рекомендацій є важливою як на етапі воєнного стану, так і післявоєнного відбудови України.

Список використаних джерел:

1. Land Degradation Neutrality Presentation: Concept and Fund. URL: https://www.cariassociation.org/wp-content/uploads/2024/01/2015_GTD-RESAD_Land-Degradation-Neutrality_COP12-EN.pdf;
2. Харитоненко Р. А., Бутенко Є. В. Оцінка впливу деградаційних процесів на продуктивний потенціал сільськогосподарських земель: моногр. Київ: НУБіП України, 2019. 204 с.;
3. Кучер Л., Кучер А., Морозова Г., Пащенко Ю. Розвиток циркулярної аграрної економіки: потенційні джерела фінансування інноваційних проєктів. *Agricultural and Resource Economics*. 2022. Vol. 8. No. 2. Pp. 206–227. <https://doi.org/10.51599/are.2022.08.02.11>;
4. Кучер А. В., Кучер Л. Ю., Пащенко Ю. В. Циркулярна економіка в системі сталого розвитку аграрного сектора в умовах євроінтеграції. *Економіка та суспільство*. 2021. № 32. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-24>;
5. Sustainable development and circular economy: trends, innovations, prospects: monograph; eds. R. Diakon, A. Kucher, M. Heldak. Riga: Baltija Publishing, 2024. 384 p. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-390-3>;
6. UNEP Finance Initiative. Financing Circularity: Demystifying Finance for Circular Economies. 2020. URL: <https://circulareconomy.europa.eu/platform/sites/default/files/2023-08/FinCir.pdf>.

**Глибовець В.Р., Кучмагра Р.С. здобувачі вищої освіти ступеня магістр*
Національний університет біоресурсів та природокористування
України, Україна**

Оцінка стану економічної безпеки підприємства за наявністю та величиною його прибутку

Прибуток підприємства – головне джерело його розвитку. За його допомогою підприємство в змозі вдосконалити свою матеріально-технічну базу, розробити нові типи продукції, проводити успішну фінансову та інвестиційну діяльність. Із приростом прибутку підприємства збільшуються податкові відрахування до бюджетів усіх рівнів, тобто за його допомогою зростає соціально-економічне становище не лише окремого підприємства, а й держави у цілому. Максимізація прибутку підприємства – це основне завдання фінансових менеджерів вищої ланки підприємства. Досягнення цієї мети можливе лише за умов ефективного управління структурою капіталу підприємства, його витратами та доходами, якісного управління вхідними та вихідними грошовими потоками [1].

Прибуток є формою доходу суб'єкта господарської діяльності, що вклав свій капітал для досягнення певного комерційного успіху. Категорія прибутку нерозривно пов'язана з категорією капіталу – особливим фактором виробництва – і в усередненому вигляді характеризує ціну функціонуючого капіталу [2].

Визначальною підсистемою управління підприємствами в умовах

* Науковий керівник – О.Л. Тімченко, канд. екон. наук., доцент кафедри глобальної економіки